

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De simonia. Qu[a]estio 100.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

videtur à peccando arceri per hoc, quòd sacra ei interduntur, de quibus non curat. Et ideo secundum leges humanas adhibetur capitis pœna: secundum vero Ecclesiæ statuta, quæ mortem corporalem non infligit, adhibetur pœna pecuniaria, ut saltem pœnis temporalibus homines à sacrilegijs reuocentur.

Ad primum ergo dicendum, quòd Ecclesia mortem corporalem non infligit, sed loco eius infligit excommunicationem.

Ad secundum dicendum, quòd necesse est duas pœnas adhiberi, quando per vnã non sufficienter reuocatur aliquis à peccando. Et ideo oportuit supra pœnam excommunicationis adhiberi aliquam temporalem pœnam ad coercendum homines qui spiritualia contemnunt.

Ad tertium dicendum, quòd si pecunia exigeretur absque rationabili causa, hoc videretur ad occasionem auaritiæ pertinere. Sed quando exigitur ad hominum correctionem, habet manifestam utilitatem: & ideo non pertinet ad occasionem auaritiæ.

QVÆST. C.

De Simonia, in sex articulos diuisa.

D Hinc considerandum est de simonia.

¶ Et circa hoc quærentur sex.

- ¶ Primo, quid sit simonia.
- ¶ Secundo, vtrum liceat pro sacramentis pecuniam accipere?
- ¶ Tertio, vtrum liceat accipere pecuniam pro spiritualibus actibus.
- ¶ Quarto, vtrum liceat vendere ea quæ sunt spiritualibus annexa?
- ¶ Quinto, vtrum solum munus à manu faciat simoniacum, an etiam munus à lingua & ab obsequio?
- ¶ Sexto, de pœna simoniaci.

Utrum simonia sit studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum?

529

AD primum sic proceditur. Videtur, quòd simonia non sit studiosa voluntas emendi vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum. Simonia enim est hæresis quædam. Dicitur enim * 1. q. 1. Tolerabilior est Macedonij & eorum qui circa ipsum sunt, sancti Spiritus impugnatorum, impia hæresis, quàm simoniacorum. Illi enim creaturam & seruum Dei Patris & Filij, Spiritum sanctum delirando fatentur. Isti verò eundem Spiritum sanctum efficiunt seruum suum. Omnis enim dominus quod habet, si vult, vendit, siue seruum, siue aliquid aliud eorum quæ possidet. Sed infidelitas non consistit in voluntate, sed magis in intellectu, sicut & fides, vt ex supra * dictis patet. Ergo simonia non debet per voluntatem diffiniri.

4 d. 25. q.
3. a. 1. q.
1. per 10.
et q. 3. in
corp.
* 1. q. 1. c.
Eos qui
per pecu-
nias.

q. 10. a. 2

¶ 2 Præterea, Studiosè peccare, est ex malitia peccare: quod est peccare in Spiritum sanctum. Si ergo simonia est studiosa voluntas peccandi, sequitur quòd semper sit peccatum in Spiritum sanctum.

¶ 3 Præterea, Nihil est magis spirituale quàm regnum cælorum. Sed licet emere regnum cælorum. Dicit enim * Gregor. in quadam homil. Regnum cælorum tantum valet, quantum habes. Ergo non est simonia velle emere aliquid spirituale.

Ho. 5. in
Euan. nō
multū an-
te med.

¶ 4 Præterea, Nomen simoniæ à Simone Mago acceptum est: de quo legitur Act. 8 quòd obrulit Apostolis pecuniam ad spiritualem potestatem emendam: vt scilicet quibuscumque manus imponeret, reciperent Spiritum sanctum. Non autem legitur quòd aliquid voluerit vendere. Ergo simonia non est voluntas vendendi aliquid spirituale.

¶ 5 Præterea, Multæ aliæ sunt voluntariæ commutationes, præter emptionem & vèditionem, sicut permutatio, transactio. Ergo videtur, quòd insufficienter diffiniatur simonia.

¶ 6 Præ-

¶ 6 Præterea. Omne quod est spirituali annexum, est spirituale. Superflue ergo additur, Vel spirituali annexum.

¶ 7 Præterea, Papa secundum quosdam non potest committere simoniam. Potest autem emere vel vendere aliquid spirituale. Ergo simonia non est voluntas emendi vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum.

Habetur SED contra est, quod * Gregor. dicit in Regi-
stro, Altare, vel decimas, vel Spiritum sanctum emere vel vendere, simoniacam hæresim esse, nullus fidelium ignorat.

1.2 q. 18 RESPONDEO dicendum, quod sicut supra *
art. 2. dictum est, actus aliquis est malus ex genere, eo quod cadit super materiam indebitam. Emptionis autem & venditionis est materia indebita res spiritualis, triplici ratione. Primò quidem, quia res spiritualis non potest aliquo terreno precio compensari: ut de Sapientia dicitur Prouerb. 3. Pretiosior est cunctis opibus: & omnia quæ desiderantur, huic non valent comparari. Ideo etiam Petrus in ipsa sui radice Simonis prauitatem condemnans, dixit, Pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri. Secundò, quia id non potest esse debita venditionis materia, cuius venditor non est Dominus: ut patet in auctoritate supra * inducta. Prælaus autem Ecclesie non est Dominus spiritualium rerum, sed dispensator: secundum illud 1. ad Corinth. 4. Sic nos existimet homo ut ministros Christi & dispensatores mysteriorum Dei. Tertiò, quia venditio repugnat spiritualium origini, quæ ex gratuita voluntate Dei prouenient. Vnde & Dominus dicit Matth. 10. Gratis accepistis, gratis date. Et ideo aliquis emendo vel vendendo rem spirituales, irreuerentiam exhibet Deo & rebus diuinis: propter quod peccat peccato irreuerentie.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut religio consistit in quadam fidei protestatione, quam tamen aliquis

in er-

interdum non habet in corde: ita etiam vitia opposita religioni habent quamdam protestationem infidelitatis, licet quandoque non sit infidelitas in mente. Secundum hoc ergo simonia hæresis dicitur, secundum exteriorem protestationem: quia in hoc quòd aliquis vendit donum Spiritus sancti, quodammodo protestatur se esse dominum spiritualis doni: quod est hæreticum. Sciendum tamen, quòd Simon Magus, præter hoc quòd ab Apostolis Spiritus sancti gratiam pecunia emere voluit, dixit quòd mundus non erat à Deo creatus, sed à quadam superna virtute: ut dicitur * Isidor. in lib. Etymolog. Et sic secundum hoc inter alios hæreticos simoniaci computantur, ut patet in lib. † August. de hæresibus.

Ad secundum dicendum, quòd sicut supra * dictum est, Iustitia & omnes partes eius, & per consequens omnia vitia opposita, sunt in voluntate sicut in subiecto. Et idèd convenienter simonia per voluntatem definitur. Additur autem studiosa, ad designandum electionem, quæ principaliter pertinet ad virtutem, & vitium. Non autem omnis qui peccat electione, peccat peccato in Spiritum sanctum: sed solum qui peccatum eligit per contemptum eorum, per quæ homines solent retrahi à peccando, ut supra * dictum est.

Ad tertium dicendum, quòd regnum celorum dicitur emi, dum quis dat quod habet propter Deum, large sumpto nomine emptionis, secundum quod accipitur pro merito: quod tamen non pertingit ad perfectam rationem emptionis, tum quia non sunt condignæ passiones huius temporis, nec aliqua nostra dona vel opera ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis, ut dicitur Roman. 8. tum quia meritum non consistit principaliter in exteriori dono, vel actu, vel passione, sed in interiori affectu.

Ad quartum dicendum, quòd Simon Magus ad hoc emere voluit potestatem spiritualem, ut eam potestatem venderet. Dicitur enim * 1. q. 3. quòd Simon Magus donum Spiritus sancti emere voluit, ut ex vendi-

lib 8. c. 5.
in prin.
† in prin.
lib. 10. 6.
* q. 53.
ar. 2.

q 14 a. 2

1 q 3 ca.
Saluator
nō remo-
tè à prin.

Sec. Sec. Vol. ij. I i tio.

tione signorum quæ per eum fierent, multiplicatam pecuniam lucraretur. Et sic illi qui spiritualia vendunt, conformantur Simoni Mago in intentione, in actu vero illi qui emere volunt. Illi autem qui vendunt in actu, imitantur Giezi discipulum Helisæi, de quo legitur 4. Reg. 5. quod accepit pecuniam à leproso munito. Vnde venditores spiritualium possunt dici, non solum Simoniaci, sed etiam Giezitæ.

Ad quintum dicendum, quod nomine emptionis, & venditionis intelligitur omnis contractus non gratuitus. Vnde nec per mutatio præbendarum, vel Ecclesiasticorum beneficiorum fieri potest auctoritate partium, absque periculo simoniæ, sicut nec transactio, ut iura determinat. Potest tamen prælatus ex officio suo permutationes huiusmodi facere pro causa utili, vel necessaria.

Ad sextum dicendum, quod sicut anima vivit secundum seipsam; corpus autem vivit ex unione animæ: ita etiam quedam sunt spiritualia secundum seipsa, sicut sacramenta, & alia huiusmodi; quedam autem dicuntur spiritualia ex hoc quod talibus adherent. Vnde 1. q. 3. dicitur c. Si quis obiecerit, quod spiritualia sine corporalibus rebus non proficiunt, sicut nec anima sine corpore corporaliter vivit.

Ad septimum dicendum, quod Papa potest incurere vitium simoniæ, sicut & quilibet alius homo: peccatum enim tanto in aliqua persona est gravius, quanto maiorem obtinet locum. Quamvis enim res Ecclesiæ sint eius, ut principalis dispensatoris, non tamen sunt eius ut domini, & possessoris. Et ideo si reciperet pro aliqua re spirituali pecuniam de redditibus Ecclesiæ alicuius, non careret vitio simoniæ. Et similiter etiam posset simoniam committere recipiendo pecuniam ab aliquo laico non de bonis Ecclesiæ.

ARTIC. II.

§ 30. *Vtrum semper sit illicitum, pro sacramentis pecuniam dare?*
 4. di. 25.
 4. 3. ar. 2.
 9. 1. 11. **A**D secundum sic proceditur. Videtur, quod non semper sit illicitum, pro sacramentis pecuniam dare.

1. q. 3. ca.
 Si quis
 obiecerit.

dare. Baptismus enim est ianua sacramentorum, vt in 3. parte * dicitur. Sed licet (vt viderur) in aliquo casu dare pecuniam pro baptismo: puta, quando sacerdos puerum morientem sine pretio baptizare non vellet. Ergo non semper est illicitum emere, vel vendere sacramenta.

2.63.4.6

¶ 2 Præterea, Maximum sacramentorum est eucharistia, quæ in missa consecratur. Sed pro missis cantandis aliqui sacerdotes præbendam, vel pecuniam accipiunt. Ergo licet multo magis alia sacramenta emere, vel vendere.

¶ 3 Præterea, Sacramentum poenitentiae est sacramentum necessitatis: quod præcipue in absolutione consistit. Sed quidam absoluentes ab excommunicatione, pecuniam exigunt. Ergo non semper est illicitum sacramentum emere, vel vendere.

¶ 4 Præterea, Consuetudo facit vt non sit peccatum id quod aliàs peccatum esset: sicut * Augustinus dicit, quod habere plures vxores quando mos erat, crimen non erat. Sed apud quosdam est consuetudo, quod in consecrationibus episcoporum, benedictionibus abbatum, & ordinibus clericorum, pro chrismate, vel oleo sancto, & alijs huiusmodi, aliquid detur. Ergo videtur, quod hoc non sit illicitum.

l. 22. cor. tra Fano sicut. 47. cir prima 20. 6.

¶ 5 Præterea, Contingit quandoque quod aliquis maliciosè impedit aliquem, vel ab episcopatu obtinendo, vel ab aliqua alia dignitate. Sed licet vniciusque redimere suam vexationem. Ergo licitum videtur in tali casu pecuniam dare pro episcopatu, vel aliqua alia ecclesiastica dignitate.

¶ 6 Præterea, Matrimonium est quoddam sacramentum. Sed quandoque datur pecunia pro matrimonio. Ergo licitum est sacramentum vendere.

c. Qui d pecunia. c. non satis, & c. cu in ecclesia cor pore. extra de simonia.

SED contra est, quod dicitur * 1. q. 1. Qui pro pecunia quæquam consecrauerit, alienus fit a sacerdotio.

RESPONDEO dicendū, quod sacramenta nouæ legis sunt maxime spiritualia, in quantum sunt causa spiritualis gratiæ, quæ pretio estimari nõ potest: & eius rationi

1. i. 2. tioni

tioni repugnat quòd non gratuito detur. Dispensatur autem sacramenta per Ecclesiæ ministros, quos oportet à populo sustentari, secundum illud Apost. 1. ad Corinth. 9. Nescitis quoniam qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt edunt: & qui altario deseruiunt, cum altario participant? Sic ergo dicendum est, quòd accipere pecuniam pro spirituali sacramentorum gratia, est crimen simoniæ, quod nulla consuetudine potest excusari: quia consuetudo non præiudicat iuri naturali, vel diuino. Per pecuniam autem intelligitur omne illud, cuius pretium potest pecunia æstimari: ut Philosophus dicit in 3. Ethic. Accipere autem aliqua ad sustentationem eorum, qui sacramenta Christi ministrant, secundum ordinationem Ecclesiæ, & consuetudines approbatas: non est simonia, neque peccatum. Non enim sumitur tamquam pretium mercedis, sed tamquam stipendium necessitatis. Vnde super illud 1. ad Timoth. 5. Qui bene præstant

*Est Aug.
1. de Pa-
stor. c. 2.
sit. f. 1. 9.*

presbyteri, &c. dicit * Gloss. August. Accipiant sustentationem necessitatis à populo; mercedem dispensationis à domino.

Ad primum ergo dicendum, quòd in casu necessitatis quilibet potest baptizare. Et quia nullo modo est peccandum, pro eodem est habendum, si sacerdos absque pretio baptizare non velit, ac si non esset qui baptizaret. Vnde ille qui gerit curam pueri, in tali casu, licitè potest eum baptizare, vel à quocumque alio facere baptizari. Posset tamen licitè aquam à sacerdote emere: quæ est purum elementum corporale. Si autem esset adultus qui baptismum desideraret, & immineret mortis periculum, nec sacerdos eum vellet sine pretio baptizare, deberet, si posset, per alium baptizari. Quòd si non posset ad alium habere recursum, nullo modo deberet pretium pro baptismo dare, sed potius absque baptismo decedere. Suppleretur enim ei ex baptismo flammis, quod ei ex sacramento deesset.

Ad secundum dicendum, quòd sacerdos nõ accipit pecu-

pecuniam quasi pretium consecrationis eucharistiae, aut missae decantandae (hoc enim esset simoniacum) : sed quasi stipendium suae sustentationis, ut * dictum est. *In co. ar.*

Ad tertium dicendum, quod pecunia non exigitur ab eo qui absoluitur, quasi pretium absolutionis: (hoc enim esset simoniacum) sed quasi poena culpae praecedentis, pro qua fuit excommunicatus.

Ad quartum dicendum, quod sicut * dictum est, consuetudo non praedicit iuri naturali vel diuino, quo simonia prohibetur. Et ideo si aliqua ex consuetudine exigantur quasi pretium rei spiritualis cum intentione emendi, vel vendendi, est manifeste simonia, & praecipue si ab invito exigantur. Si vero exigantur quasi quaedam stipendia per consuetudinem approbata, non est simonia: si tamen desit intentio emendi, vel vendendi, sed intentio referatur ad solam consuetudinis obseruantiam, & praecipue quando aliquis voluntarie soluit. In his tamen omnibus sollicitè cauendum est quod habet speciem simoniae, vel cupiditatis: secundum illud Apostoli 1. ad Thess. vit. Ab omni specie mala abstinete vos.

Ad quintum dicendum, quod antequam alicui acquiratur ius in episcopatu, vel quacumque dignitate, vel praebenda, per electionem, vel prouisionem, seu collationem, simoniacum esset aduersantium obstaculo pecunia redimere: sic enim per pecuniam pararet sibi viam ad rem spiritualem obtinendam. Sed postquam ius alicui iam acquisitum est, licet per pecuniam iniusta impedimenta remouere.

Ad sextum dicendum, quod quidam dicunt quod pro matrimonio licet pecuniam dare: quia in eo non confertur gratia. Sed hoc non est vsquequaque verum, ut in * tertia parte huius operis dicitur. Et ideo aliter dicendum est, quod matrimonium non solum est Ecclesiae sacramentum, sed etiam naturae officium. Et ideo dare pecuniam pro matrimonio, in quantum est naturae officium, licitum est: in quantum vero est Ecclesiae sacramentum, est illicitum. Et ideo secundum

Ii 3 dum

*Nō cōplō-
uit, morie
pugnētus.*

dum iura prohibetur, ne pro benedictione nuptiarum aliquid exigatur .

ARTIC. III.

Vtrum liceat dare, & accipere pecuniam pro spiritualibus actibus?

531
4. di. 25.
9. 3. ar. 2.
9. 2. &
quolib. 8.
4r. 11.

AD tertium sic proceditur . Videtur , quodd licitum sit dare, & accipere pecuniam pro spiritualibus actibus . Vfus enim prophetia est spiritualis actus . Sed pro vsu prophetia olim aliquid dabatur, ve patet 1. Reg. 9. & 3. Reg. 14. Ergo videtur, quodd liceat dare & recipere pecuniam pro actu spirituali .

¶ 2 Præterea, Oratio, prædicatio, laus diuina, sunt actus maximè spirituales . Sed ad impetrandum orationum suffragia, pecunia datur sanctis viris, secundum illud Luc. 16. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis . Prædicatoribus etiam spiritualia seminantibus, temporalia debentur, secundum Apostolum 1. Corint. 9. Celebrantibus etiam diuinas laudes in ecclesiastico officio, & processiones facientibus, aliquid datur: & quandoque annui redditus ad hoc assignantur. Ergo licitum est pro spiritualibus actibus accipere aliquid .

¶ 3 Præterea, Scientia non est minus spiritualis quam potestas . Sed pro vsu scientia licet pecuniam accipere: sicut aduocato licet vendere iustum patrocinium, & medico consilium sanitatis, & magistro officium doctrinae . Ergo pari ratione videtur, quodd liceat prælato aliquid accipere pro vsu spiritualis sue potestatis: puta pro correctione, vel dispensatione, vel aliquo huiusmodi .

¶ 4 Præterea, Religio est status spiritualis perfectionis . Sed in aliquibus monasterijs aliquid ab his qui recipiuntur, exigitur. Ergo licet pro spiritualibus aliquid exigere .

aa. Quicquid.

SED contra est, quodd dicitur * 1. q. 1. Quicquid inuisibilis gratia consolatione tribuitur, numquam questibus, vel quibuslibet præmijs venundari penitus debet . Sed omnia huiusmodi spiritualia per inuisibilem

lem gratiam tribuuntur. Ergo non licet ea quæstibus, vel præmijs vendare.

RESPONDEO dicendum, quòd sicut sacramenta dicuntur spiritualia, quia spiritualement confertur gratiam: ita etiam quædam alia dicuntur spiritualia, quia ex spirituali gratia procedunt, & ad eam disponunt: quæ tamen per hominum ministerium exhibentur, quos oportet à populo sustentari, cui spiritualia administrant: secundum illud 1. ad Cor. 9. Quis militat suis stipendijs vmquam? Quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? Et ideo vendere, quod spirituale est, in huiusmodi actibus, aut emere, simoniacum est. Sed accipere aut dare aliquid pro sustentatione ministrantium spiritualia, secundum ordinationem Ecclesie, & consuetudinem approbatam, licitum est: ita tamen quòd desit intentio emptionis, vel venditionis; & quòd ab inuitis non exigatur per spiritualium subtractionem, quæ sunt exhibenda. Hoc enim haberet quædam venditionis speciem. Gratis tamen spiritualibus prius exhibitis, licite possunt statui, & consuetæ oblationes, & quicumque alij proventus exigi à nolentibus, & valentibus soluere, auctoritate superioris interueniente.

Ad primum ergo dicendum, quòd sicut * Hieronymus dicit super Micheam, Munera quædam sponte exhibebantur bonis prophetis ad sustentationem ipsorum, non quasi ad emendum prophetie verbum: quem tamen pseudoprophete retorquebant ad quæstum.

*Post med.
com. ad 3
c. Michea
to. 6.*

Ad secundum dicendum, quòd illi qui dant elemosynas pauperibus, ut orationum ab ipsis suffragia impetrent, non eo tenore dant, quasi intendentes orationes emere. Sed per gratuitam beneficentiam, pauperum animos prouocant ad hoc quòd pro eis gratis & ex charitate orent. Prædicantibus etiã, temporalia debentur ad sustentationem prædicantium: non autem ad emendum prædicationis verbum. Vnde super illud 1. ad Timor. 5. Qui bene præfunt presbyteri, &c.

li 4 dicit

*Est Aug. in 1 de Pa-
st. c. 2.
non lōge
& s. 10. 9.*

dicit * Gloss. Necessitatis est accipere unde viuitur, charitatis est præbere: non tamen venale est Euangelium, ut pro his prædicetur. Si enim sic vendunt, magnam rem vili vendunt pretio. Similiter etiam aliqua temporalia dantur Deum laudantibus in celebratione ecclesiastici officij, siue pro viuis, siue pro mortuis, non quasi pretium, sed quasi sustentationis stipendium. Et eo etiam tenore pro processibus faciendis in aliquo funere, aliqua elemosynæ recipiuntur. Si autem huiusmodi pacto interueniente fiant, aut etiam cum intentione emptionis, vel venditionis, simoniacum esset. Unde illicita esset ordinatio, si in aliqua Ecclesia statueretur, quod non fieret processio in funere alicuius, nisi solueret certam pecuniæ quantitatem: quia per tale statutum præcluderetur via gratis officium pietatis aliquibus impendendi. Magis autem licita esset ordinatio, si statueretur, quod omnibus certam elemosynam dantibus talis honor exhiberetur: quia per hoc non præcluderetur via alijs exhibendi. Et præterea prima ordinatio habet speciem exactio- nis: secunda autem habet speciem gratiæ recompensationis.

Ad tertium dicendum, quod ille cui committitur spiritualis potestas, ex officio obligatur ad vsum potestatis sibi commissæ in spiritualium dispensatione: & etiam pro sua sustentatione statuta stipendia habet ex redditibus Ecclesiæ. Et ideo si aliquid acciperet pro vso spiritualis potestatis, non intelligeretur locare operas suas, quas ex debito suscepti officij deberet impendere; sed intelligeretur vendere ipsum spiritualis gratiæ vsum. Et propter hoc non licet pro quacumque dispensatione aliquid accipere: nec etiam pro hoc quod vices suas committant, nec etiam pro hoc quod subditos suos corrigant, vel à corrigendo desistant. Licet tñ eis accipere procuraciones, quando subditos visitant: non quasi pretium correctionis, sed quasi debitum stipendium. Ille autem qui habet scientiam, & non suscepit cum hoc officium, ex quo obligetur alijs

alijs vsum scientiæ impendere, licitè potest pretium suæ doctrinæ vel consilij accipere: non quasi veritatem, aut scientiam vendens, sed quasi operas suas locans. Si autem ex officio ad hoc teneretur, intelligeretur ipsam vendere veritatem, vnde grauitè peccaret. Sicut patet in illis qui instituuntur in aliquibus Ecclesijs ad docendum clericos Ecclesiæ, & alios pauperes, pro quo ab Ecclesia beneficium recipiunt: à quibus non licet eis aliquid recipere, nec ad hoc quodd doceant, nec ad hoc quodd aliqua festa faciant, vel prætermittant.

Ad quartum dicendum, quodd pro ingressu monasterij non licet aliquid exigere, vel accipere quasi pretium. Licet tamen si monasterium sit tenue, quod non sufficiat ad tot personas nutriendas, gratis quidem ingressum monasterij exhibere, sed accipere aliquid pro victu personæ quæ in monasterio fuerit recipienda, si ad hoc non sufficiant monasterij opes. Similiter etiam licitum est, si propter deuotionem quam aliquis ad monasterium ostendit, largas eleemosynas faciendo, facilius in monasterio recipiatur. Sicut etiam licitum est aliquem è conuerso prouocare ad deuotionem monasterij per temporalia beneficia, vt ex hoc inclinetur ad monasterij ingressum: licet non sit licitum ex pacto aliquid dare vel recipere pro ingressu monasterij, vt habetur *1. quæst. 2. cap. Quam pio.

1. q. 2. c.
Quam pio.

ARTIC. IV.

Vtrum sit licitum pecuniam accipere pro his, quæ sunt spiritualibus annexa?

532

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quodd licitum sit pecuniam accipere pro his, quæ sunt spiritualibus annexa. Omnia enim temporalia videntur spiritualibus esse annexa: quia temporalia sunt propter spiritualia quærenda. Si ergo non licet vendere ea quæ sunt spiritualibus annexa, nihil temporale vendere licebit: quod patet esse falsum.

Sup. a. 1.
a. 6. Et
4. d. 25.
q. 3. a. 2.
q. 3.

¶ 2 Præterea, Nihil videtur magis esse spiritualibus

lib. 2. de
Offi. c. 28.
tom 1.

libus annexum, quam vasa consecrata. Sed calicem licet vendere pro redemptione captiuorum, vt Ambrosius dicit*. Ergo licitum est vendere ea quæ sunt spiritualibus annexa.

¶ 3 Præterea, Spiritualibus annexa dicuntur ius sepulturæ, ius patronatus, & ius primogenituræ, secundum antiquos (quia primogeniti ante legem, sacerdotis officio fungebantur) & etiam ius accipiendi decimas. Sed Abraham emit ab Ephron speluncam duplicem in sepulturam, vt habetur Genes. 23. Iacob autem emit ab Esau ius primogenituræ, vt habetur Genes. 25. Ius etiam patronatus transit cum re vendita, & in feudum conceditur: decimæ etiam concessæ sunt quibusdam militibus & redimi possunt; prælati etiam interdum retinent sibi ad tempus fructus præbendarum quas conferunt, cum tamen præbendæ sint spiritualibus annexæ. Ergo licet emere & vendere ea quæ sunt spiritualibus annexa.

1. q 3. c.
Si quis
obiecisset.

SED contra est, quod dicit* Paschalis Papa: & habetur 1. quæst. 3. can. Si quis obiecerit, Quisquis horum alterum vendit, sine quo nec alterum provenit, neutrum inuenditum derelinquit. Nullus ergo emat Ecclesiam, vel præbendam, vel aliud ecclesiasticum.

RESPONDEO dicendum, quod aliquid potest esse annexum spiritualibus dupliciter. Vno modo, sicut ex spiritualibus dependens: sicut habere beneficia ecclesiastica, dicitur spiritualibus annexum: quia non competit nisi habenti officium clericale. Unde huiusmodi nullo modo possunt esse sine spiritualibus. Et propter hoc ea nullo modo vendere licet: quia eis venditis intelliguntur etiam spiritualia venditioni subijci. Quædam autem sunt annexa spiritualibus, in quantum ad spiritualia ordinantur: sicut ius patronatus quod ordinatur ad præsentandum clericos ad ecclesiastica beneficia: & vasa sacra, quæ ordinantur ad sacramentorum usum. Unde huiusmodi non præsupponunt spiritualia, sed magis ea ordinant.

line temporis precedunt. Et ideo aliquo modo vendi possunt, non autem in quantum sunt spiritualibus annexa.

Ad primum ergo dicendum, quod omnia temporalia annectuntur spiritualibus sicut fini. Et ideo ipsa quidem temporalia vendere licet: sed ordo eorum ad spiritualia sub venditione cadere non debet.

Ad secundum dicendum, quod etiam vasa sacra sunt spiritualibus annexa, sicut fini: & ideo eorum consecratio vendi non potest. Tamen pro necessitate Ecclesie & pauperum, materia eorum vendi potest, dummodo premissa oratione prius confringantur: quia post confractionem non intelliguntur esse vasa sacra, sed purum metallum. Unde si ex eadem materia similia vasa iterum integrarentur, indigerent iterum consecrari.

Ad tertium dicendum, quod spelunca duplex quam Abraham emit in sepulturam, non habetur quod erat terra consecrata ad sepeliendum: & ideo licebat Abraham terram illam emere ad usum sepulture, ut ibi institueret sepulchrum: sicut etiam nunc liceret emere aliquem agrum communem ad instituendum sibi cimiterium, vel etiam Ecclesiam. Tamen quia apud gentiles loca sepulture deputata, religiosa reputabantur, si Ephron pro loco sepulture intendit pretium accipere, peccavit vendens: licet Abraham non peccauerit emens, quia non intendebat emere nisi terram communem. Licet enim etiam nunc terram ubi quondam fuit Ecclesia, vendere aut emere in casu necessitatis: sicut & de materia sacrorum vasorum dictum est*. Vel excusatur Abraham, quia in hoc redemit suam vexationem. Quamuis enim Ephron gratis ei sepulturam offerret, perpendit tamen Abraham, quod gratis recipere sine eius offensa non posset.

Ius autem primogeniture debebatur Jacob ex divina electione, secundum illud Malachie 1. Iacob

*In solut.
pra. ar.*

acob dilexi, Esau autem odio habui. Et ideo Esau peccavit primogenita vendens: Iacob autem non peccavit emendo: quia intelligitur suam vexationem redemisse. Ius autem patronatus per se vendi non potest, nec in feudum dari; sed transit cum villa, quæ venditur vel conceditur. Ius autem spirituale accipiendi decimas non conceditur laicis, sed tantummodo res temporales, quæ nomine decimæ dantur, ut supra dictum est *.

q. 88 a. 3

Circa collationem verò beneficiorum sciendum est, quod si episcopus antequam beneficium alicui conferat, ob aliquam causam ordinaverit aliquid subtrahendum de fructibus beneficii conferendi, & in pios usus expendendum: non est illicitum. Si verò ab eo cui beneficium confert, requiratur aliquid sibi exhiberi de fructibus illius beneficii: idem est ac si aliquid munus ab eo exigeret; & non caret vicio simoniæ.

ARTIC. V.

Utrum liceat spiritualia dare pro munere quod est ab obsequio, vel à lingua?

333

4. d. 25.

q. 3. a. 3.

* li. 2. c.

37. i. p. 7.

AD quintum sic proceditur. Videtur, quod liceat spiritualia dare pro munere quod est ab obsequio, vel à lingua. Dicit enim Gregorius in Registro *, Ecclesiasticis utilitatibus deseruiens, ecclesiastica dignum est remuneratione gaudere. Sed deseruire ecclesiasticis utilitatibus pertinet ad munus ab obsequio. Ergo videtur quod licitum sit pro obsequio accepto ecclesiastica beneficia largiri.

¶ 2 Præterea, Sicut carnalis videtur esse intentio, si quis alicui det beneficium ecclesiasticum pro suscepto beneficio: ita etiam si quis det intuitu consanguinitatis. Sed hoc non videtur esse simoniacum, quia non est ibi emptio vel venditio. Ergo nec primum.

¶ 3 Præterea, Id quod solum ad preces alicuius fit, gratis fieri videtur: & ita non videtur locum habere simonia, quæ in emptione vel venditione consistit.

fit. Sed munus à lingua intelligitur, si quis ad preces alicuius ecclesiasticum beneficium conferat. Ergo hoc est simoniacum.

¶ 4 Præterea, Hypocritæ spiritualia opera faciunt, ut laudem humanam consequantur, quæ ad munus linguæ pertinere videtur. Nec tamen hypocritæ dicuntur simoniaci. Non ergo per munus à lingua simonia contrahitur.

SED contra est, quod * Urbanus Papa dicit, Quisquis res ecclesiasticas non ad quod institutæ sunt, sed ad propria lucra munere linguæ, vel obsequij, vel pecuniæ largitur vel adipiscitur, simoniacus est.

*Habetur
1. q. 3 c
Saluator
ante m:
di um.
ar. 2. h. m.
ius q.*

RESPONDEO dicendum, quod sicut supra * dictum est, nomine pecuniæ intelligitur cuiuscunque pretium, quod pecunia mensurari potest. Manifestum est autem, quod obsequium hominis ad aliquam utilitatem ordinatur, quæ potest pretio pecuniæ æstimari. Vnde & pecuniaria mercede ministri conducuntur. Et ideo idem est, quod aliquis det rem spiritualement pro aliquo obsequio temporali exhibito vel exhibendo, ac si daret pro pecunia data vel promissa, qua illud obsequium æstimari posset. Similiter etiam quod aliquis satisfaciat precibus alicuius ad temporalem gratiam quarendam, ordinatur ad aliquam utilitatem: quæ potest pecuniæ pretio æstimari. Et ideo sicut contrahitur simonia accipiendo pecuniam, vel quamlibet aliam rem exteriorem, quod pertinet ad munus à manu: ita etiam contrahitur per munus à lingua, vel ab obsequio.

Ad primum ergo dicendum, quod si aliquis clericus alicui prælato impendat obsequium honestum, & ad spiritualia ordinatum (puta ad Ecclesiæ utilitatem, vel ministrorum eius auxilium), ex ipsa deuotione obsequij redditur dignus ecclesiastico beneficio; sicut & propter alia bona opera. Vnde non intelligitur esse munus ab obsequio. Et in hoc casu loquitur Greg. Si verò sit inhonestum obsequium vel ad

car-

zarnalia ordinatum (puta quia seruiuit prelato ad ueritatem consanguineorum suorum, vel patrimonij sui, vel ad aliquid huiusmodi) erit munus ab obsequio, & est simoniacum.

Ad secundum dicendum, quòd si aliquis aliquid spirituale alicui conferat gratis propter consanguinitatem, vel quamcumque carnalem affectionem, est quidem illicita & carnalis collatio, non tamen simoniaca: quia nihil ibi accipitur. Vnde hoc non pertinet ad contractum emptionis & venditionis, in quo fundatur simonia. Si tamen aliquis det beneficium ecclesiasticum alicui, hoc pacto vel intentione, ut exinde suis consanguineis prouideat, est manifesta simonia.

Ad tertium dicendum, quòd munus à lingua dicitur, vel ipsa laus pertinet ad fauorem humanum, qui sub precio cadit, vel etiam preces ex quibus acquiritur fauor humanus, vel contrarium curatur. Et idè si aliquis principaliter ad hoc intendit, simoniam committit. Videtur autem ad hoc principaliter intendere, qui preces pro indigno porrectas exaudit. Vnde ipsum factum est simoniacum. Si autem preces pro digno porrigantur, ipsum factum non est simoniacum: quia subest debita causa, ex qua illi pro quo preces porriguntur, spirituale aliquid conferatur: tamen potest esse simonia in intentione, si non attendatur ad dignitatem personæ, sed ad fauorem humanum. Si verò aliquis pro se rogat ut obriquet curam animarum, ex ipsa præsumptione redditur indignus: & sic preces sunt pro indigno. Licet tamen potest aliquis, si sit indigens, pro se beneficium ecclesiasticum petere sine cura animarum.

Ad quartum dicendum, quòd hypocrita non dat aliquid spirituale propter laudem, sed solum demonstrat: & simulando magis fortius surripit laudem humanam, quam emat. Vnde non videtur peruenire ad vitium simoniæ.

*Utrum sit conueniens simoniaci pœna, ut priuetur
eo quod per simoniam acquisiuit?*

534

4. dif. 25.
q. 3. a. 1.
q. 1. ad 1.

AD sextum sic proceditur. Videtur, quod non sit conueniens simoniaci pœna, ut priuetur eo quod per simoniam acquisiuit. Simonia enim committitur ex eo quod alicuius muneris interuentu spiritualia acquiruntur. Sed quædam sunt spiritualia, quæ semel adepta non possunt amitti: sicut omnes characteres qui per aliquam consecrationem imprimuntur. Ergo non est conueniens pœna, ut quis priuetur eo quod simoniacè acquisiuit.

¶ 2 Præterea, Contingit quandoque quod ille qui est episcopatum per simoniam adeptus, præcipiat subdito, ut ab eo recipiat ordines: & videtur quod ei debeat obedire, quamdiu ab Ecclesia toleratur. Sed nullus debet aliquid recipere ab eo qui non habet potestatem conferendi. Ergo episcopus non amittit episcopalem potestatem, si eam simoniacè acquisiuit.

1. 2. q. 74
a. 1. & 2.
& q. 71.
a. 5. & 6.

¶ 3 Præterea, Nullus debet puniri pro eo quod non est factum, eo sciente & volente: quia pœna debetur peccato, quod est voluntarium, ut ex supra dictis patet*. Contingit autem quandoque quod aliquis simoniacè consequitur aliquid spirituale, procurantibus alijs, eo nesciente & nolente. Ergo non debet puniri per priuationem eius quod ei collatum est.

¶ 4 Præterea, Nullus debet portare commodum de suo peccato. Sed si ille qui consecutus est beneficium ecclesiasticum per simoniam, restitueret quod percepit, quandoque hoc redundaret in utilitatem eorum qui fuerunt simoniæ participes: puta, quando prælatus, & totum collegium in simoniam consensit. Ergo non semper est restituendum, quod per simoniam acquiritur.

¶ 5 Præterea, Quandoque aliquis per simoniam in aliquo monasterio recipitur, & votum solemnè ibi facit profutendo. Sed nullus debet absolui ab obligatione
voti

voti propter culpam commissam. Ergo non debet monachus quod simoniacè acquisiuit, amittere.

¶ 6 Præterea, Exterior pœna in hoc mundo non infligitur pro interiori motu cordis, de quo solius Dei est iudicare. Sed simonia committitur ex sola intentione vel voluntate: vnde & per voluntatem diffinitur, vt dictum est *. Ergo non debet semper aliquis priuari eo quod simoniacè acquisiuit.

ar. 1. hu-
aus 7.

¶ 7 Præterea, Multo maius est promoueri ad maiora bona, quàm in susceptis permanere. Sed quandoque simoniaci ex dispensatione promouentur ad maiora. Ergo non semper debent susceptis priuari.

1. q. 1. c.
Si quis
Eps.

¶ SED contra est, quod dicitur * 1. q. 1. cap. si quis episcopus, Qui ordinatus est, nihil ex ordinatione vel promotione, quæ est per negotiationem facta, proficiat: sed sit alienus à dignitate vel sollicitudine, quam pecunijs acquisiuit.

Constitu-
tio Pij
incip Cũ
primum
Aposto-
latus.

RESPONDEO dicendum, quòd nullus potest licitè retinere id quod contra voluntatem domini acquisiuit: puta si aliquis dispensator de rebus domini sui daret alicui contra voluntatem & ordinationem domini sui, ille qui acciperet, licitè retinere non posset. Dominus autem, cuius ecclesiarum prælati sunt dispensatores & ministri, ordinauit vt spiritualia gratis darentur: secundum illud Matth. 10. Gratis accepistis, gratis date. Et idèd qui muneris interuentu spiritualia quæcumque assequitur, ea licitè retinere non potest. Insuper autem simoniaci tam vendentes quàm ementes spiritualia, aut etiam mediatores, alijs pœnis puniuntur: scilicet infamia & depositione, si sint clerici; & excommunicatione, si sint laici, vt habetur

1. q. 1. c.
Si qs epi
scopus, su-
mitur ex
conc. Cal-
cedonen.
c. 11 2.

* 1. q. 1. can. Si quis episcopus. Ad primum ergo dicendum, quòd ille qui simoniacè recipit sacrum ordinem, recipit quidem characterem ordinis propter efficaciam sacramenti: non tamen recipit gratiam, neque ordinis executionem: eo quòd quasi furtiuè suscepit characterem contra principalis domini voluntatem. Et idèd est ipso iure suspen-

sensus; & quo ad se, ut scilicet de executione sui ordinis se non intromittat; & quo ad alios, ut scilicet nullus ei communicet in ordinis executione, siue sit peccatum eius publicum, siue occultum. Nec potest repetere pecuniam quam turpiter dedit, licet alius iniuste detineat. Si verò sit simoniacus, quia contulit ordinem simoniacè, vel quia dedit, vel recepit beneficium simoniacè, vel fuit mediator simonia: si est publicum, est ipso iure suspensus, & quo ad se, & quo ad alios. Si autem est occultum, est suspensus ipso iure quo ad se tantum, non autem quo ad alios.

Ad secundum dicendum, quòd nec propter præceptum eius, nec etiam propter excommunicationem, debet aliquis recipere ordinationem ab Episcopo, quem scit simoniacè promotum. Et si ordinetur, non recipit ordinis executionem, etiam si ignoraret eum esse simoniacum: sed indiget dispensatione. Quamvis quidam dicant, quòd si non potest probare eum esse simoniacum, debet obedire recipiendo ordinem, sed non debet exequi sine dispensatione. Sed hoc absque ratione dicitur: quia nullus debet obedire alicui ad communicandum sibi in facto illicito. Ille autem qui est ipso iure suspensus, & quo ad se, & quo ad alios, illicitè confert ordinem. Vnde nullus debet sibi communicare, recipiendo ab eo quacumque ex causa. Si autem ei non constat, non debet peccatum credere alterius: & ita cum bona conscientia debet ab eo ordinem recipere. Si autem episcopus sit simoniacus alio quo alio modo, quam per promotionem suam simoniacè factam, potest ab eo ordinem recipere, si sit occultum: quia non est suspensus quo ad alios, sed solum quo ad seipsum, ut dictum est*.

Ad tertium dicendum, quòd hoc quòd aliquis priuatur eo quod accepit, non solum est pœna peccati, sed etiam quandoque est effectus acquisitionis iniuste: puta, cum aliquis emit rem aliquam ab eo qui vendere nō potest. Et idèd si aliquis scienter, & propria

*In solut.
ad præ.
arg.*

spontè simoniacè accipiat ordinem, vel ecclesiasticum beneficium, non solum priuatur eo quod accepit, vt scilicet careat executione ordinis, & beneficium resignet cum fructibus inde perceptis: sed etiã vltèrius punitur, quia notatur infamia. Et tenetur ad restituendos fructus non solum perceptos, sed etiã eos qui percipi potuerunt à possessore diligenti. Quod tamen intelligendū est de fructibus qui supersunt, deductis expensis factis causa fructuū, exceptis fructibus illis qui alias expensi sunt in vtilitatem Ecclesiæ. Si verò eo nec volente nec sciente, per alios alicuius promotio simoniacè procuratur, caret quidem ordinis executione, & tenetur resignare beneficium quod est consecutus cum fructibus extantibus: non autem tenetur restituere fructus consumptos, quia bona fide possedit: nisi forte inimicus eius fraudulenter pecuniam daret pro alicuius promotione, vel nisi ipse expressè contradixerit. Tunc enim non tenetur ad renunciandum, nisi fortè postmodum pacto consenserit, soluendo quod fuit promissum.

Ad quartum dicendum, quòd pecunia, vel possessio, vel fructus simoniacè accepti, debent restitui Ecclesiæ, in cuius iniuriam data fuerunt, non obstante quod prælatus, vel aliquis de collegio illius Ecclesiæ, fuit in culpa: quia eorum peccatum non debet alijs nocere: ita tamen quòd quantum fieri potest, ipsi qui peccauerunt, inde commodum non consequantur. Si verò prælatus & totum collegium sunt in culpa, tunc debet cum auctoritate superioris, vel pauperibus, vel alteri Ecclesiæ erogari.

Ad quintum dicendum, quòd si aliqui sunt in monasterio simoniacè recepti, debent abrenuciare. Et si eis scientibus commissa est simonia post Concilium generale, sine spe restitutionis de monasterio suo repelluntur: & ad agendam perpetuam penitentiam sunt in arctiori regula ponendi, vel in aliquo loco eiusdem ordinis, si arctior ordo non inueniretur. Si verò hoc fuit ante Concilium, debent in alijs locis eiusdem

eiusdem ordinis collocari. Et si hoc fieri non potest, dispensatiuè debent in eisdem monasteriis recipi, ne in seculo euagentur: mutatis tamen prioribus locis, & inferioribus assignatis. Si verò ipsis ignorantibus siue ante Concilium, siue post, sint simoniacè recepti: postquam renuntiauerint, possunt de nouo recipi locis mutatis, vt dictum est*.

In hac solutione.

Ad sextum dicendum, quòd quo ad Deum sola voluntas facit simoniacum. Sed quo ad pœnam ecclesiasticam exteriorem non punitur vt simoniacus, vt abrenuntiare teneatur, sed debet de mala intentione pœnitere.

Ad septimum dicendum, quòd dispensare cum eo qui est beneficiatus simoniacè scienter, solus Papa potest. In alijs autem casibus potest etiam episcopus dispensare: ita tamen quòd prius abrenuntiet quod simoniacè acquisiuit, & tunc dispensationem consequatur: vel paruam, vt habeat laicam communionem: vel magnam, vt post pœnitentiam in alia Ecclesia in suo ordine remaneat: vel maiorem, vt remaneat in eadem, sed in minoribus ordinibus: vel maximam, vt in eadem Ecclesia etiam maiores ordines exequatur, non tamen prælationem accipiat.

QVÆST. C I.

De Pietate, in quatuor articulos diuisa.

D Binde post religionem considerandum est de pietate: cuius opposita vitia ex ipsius consideratione innotescunt.

- ¶ Circa pietatem ergo quæruntur quatuor.
- ¶ Primo, ad quos pietas se extendat.
- ¶ Secundo, quid per pietatem aliquibus exhibeatur.
- ¶ Tertio, virum pietas sit specialis virtus?
- ¶ Quarto, virum religionis obtentu sit pietatis officium prætermittendum?